

Komponeringshefte

Tæruddalen skole

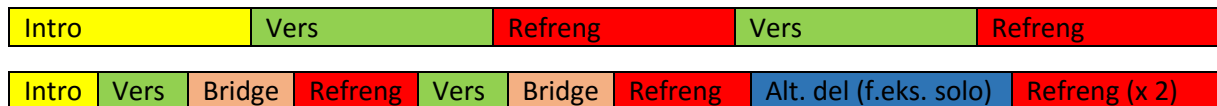
Mål

Dere skal lage deres egen sang i **GarageBand**. Det er ingen begrensninger på hvilken type sjanger dere kan lage eller hvordan dere skal løse oppgaven.

I dette heftet får dere mange gode tips til hvordan dere kan løse oppgaven. Men det finnes ingen fasitsvar i musikk. Du må også bruke den kunnskapen du har lært gjennom tidligere oppgaver og bruke dette.

Struktur

Struktur er hvordan du velger å sette sammen sangen. Hvordan dette skal være vet man nødvendigvis ikke før mot slutten av komponeringsprosessen. Men det kan være greit å ha et utgangspunkt å gå ut ifra. Det finnes utallige måter å sette sammen en sang på men eksempelet under er et vanlig og enkelt oppsett. Nederst er et eksempel på et mer avansert oppsett.

Metronom

Når man skal spille inn en sang er det viktig at man bruker metronom (Klikk). Det er en klikkelyd som viser hvilket tempo sangen går i. Når man spiller inn de forskjellige delene er det viktig at man følger dette klikket så man spiller i riktig tempo og alle delene passer sammen når du er ferdig. Lyden fra klikket kommer ikke med på opptaket. Du kan skru av og på klikket ved å trykke på metronom symbolet.

Akkordprogresjon

Når man skal komponere en sang kan man enten ta utgangspunkt i en melodi eller en akkordprogresjon (En rekkefølge av akkorder). Det letteste er å begynne med akkordene og lage melodien etterpå. Det finnes mange muligheter og det beste er om du selv hører hva du synes låter kult/fint.

Det finnes noen regler som kan hjelpe deg på veien. Det er noen akkorder som passer bedre sammen enn andre. Disse kaller vi tonika (I), subdominant (IV) og dominant (V) samt deres parallelltoneart.

Hvis vi tar utgangspunkt i at sangen skal gå i C-Dur har man da disse valgmulighetene.

Melodi

Når du skal lage melodi må du først bestemme deg for om melodien skal bli sunget eller spilt på et instrument. Skal du synge må du også tenke på å ha med tekst.

For å finne en god melodi er det beste bare å prøve seg frem. Hvis man skal spille melodien på et instrument er det viktig at man spiller i riktig toneart (f.eks. C-dur eller A-moll). Har man valgt riktig toneart fra starten blir dette mye lettere. Da kan man velge hvilken type man vil bruke (Dur/Moll) og man får da bare de tonene som passer opp på skjermen. Sett samme toneart som den første akkorden du spiller i verset. Det vil vanligvis være rett toneart.

Det første bildet viser hvor man kan velge skala. Det andre viser et klaviatur uten skala. Og det siste viser et klaviatur der man kun har tonene som er i den valgte tonearten

Sang

Skal du synge kan det også være greit å prøve å finne en melodi på piano først. Eller du kan bare prøve deg frem med stemmen når du hører på akkordene. Når du skal synge inn velger du **Audio Recorder**. Ikke hold i Paden, men legg den en plass den ligger stødig. Du **MÅ** bruke hodetelefoner, hvis ikke vil mikrofonen også ta opp lyden av musikken som blir spilt av. Det er også veldig viktig at man finner en plass der det ikke er noen andre lyder slik at man ikke får med noen som for eksempel spiller fotball eller strikker i bakgrunnen.

Rytme

De fleste sanger har en form for rytme. I noen sanger er det noe av det viktigste elementet mens det i andre sanger ikke trenger å være en rytme i form av rytmeinstrumenter (Trommer).

Når man skal lage rytmer i Garageband har man tre muligheter. **Drums, Smart Drums** og **Drummer**.

Drums er den vanskeligste varianten, for her må du spille inn alle slagene selv. Men dette gir også den største valgfriheten siden du kan bestemme akkurat hvordan trommene skal høres ut.

Smart Drums/Drummer: Smart drums og Drummer funksjonen i Garageband gjør det enkelt å lage kule rytmer som låter bra. For de som ikke selv spiller trommer eller er veldig rytmisk kan det være lurt å begynne med en av disse variantene. Man kan også bruke en kombinasjon av vanlig Drums og Smart drums.

Man velger hvilken stil man vil ha, hvilke trommer som skal være med og hvor intenst det skal spilles på de forskjellige trommene. Her kan man bare leke seg frem og finne noe som låter kult. Husk at det ikke alltid er flest mulig slag som låter best.

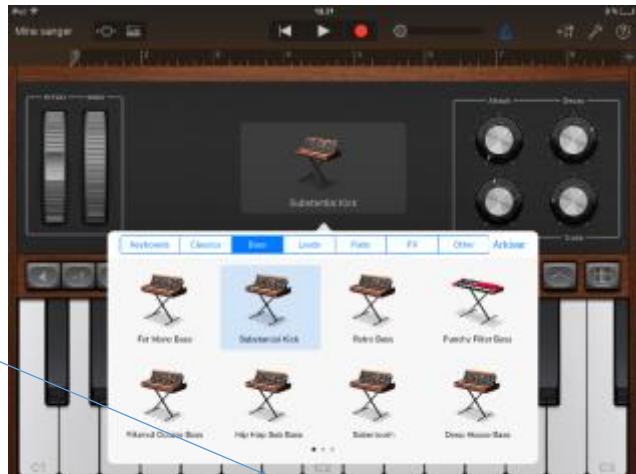
Bass

Bass er det som lager bunn og dybde i sangen din. Når du skal spille inn bass må du tenke på hvilke akkorder du har brukt i sangen og lage bass ut ifra det. Som en regel skal du spille den tonen som er grunntonen i akkorden.

For eksempel: Er akkordrekken din: **Am G F Cm**. Skal bassen være A G F C. Det er viktig at man spiller i samme tempo som resten av sangen og bytter basstone samtidig som akkordinstrumentene bytter tone. Men bassen kan ha en annen rytme enn akkordene. *Ofte følger bassen basstromma.*

Man kan velge å spille bass på en synth (Velg Keyboard og bass). Da spiller man tonene på klaviaturet (tangentene) på synthen.

Man kan også velge **Smart Bass**. Der har man flere muligheter. Hvis bassen er stilt inn på **Chords** har man de riktige akkordene klare. Man kan velge mellom forskjellige typer basslyder og man kan få de til å spille forskjellige rytmer hvis man bruker **Autoplay**. Man kan også velge **Notes** og vil da få opp en basshals der man kan spille tonene på samme måte som man spiller de på en vanlig bass. Fordelen med å spille det selv er at du da kan få bassen akkurat slik du vil ha den, ulempen er at det er vanskeligere å få til.

FX (Effekter)

Hvis du lager elektronisk musikk (EDM, hiphop, osv.), så kan det være kult å bruke **FX funksjonen**. Denne funksjonen gjør at du kan «vrenge» og manipulere lyden i sangen din på mange forskjellige måter. Du må først spille inn det som skal bli lagt effekt på og deretter spille inn **et eget spor** der du velger hvilke effekter du skal bruke. Her må du bare prøve deg frem. Igjen ingen fasit.

Miksing

Det siste du gjør før du er ferdig med sangen er å mikse. Det vil si at du velger hvor høyt de forskjellige instrumentene skal låte. Kanskje trommene skal være litt lavere? Kanskje skal en gitar være høyere på et refreng? Her er det viktig at du bruker ørene dine og finner ut hva som passer best. Dette gjør du inne på hvert av sporene.

Samples

I fjor lærte dere om samples. Det kan være kult å bruke samples i noen sanger.

VURDERINGSKRITERIER

	Høy	Middels	Lav
Struktur	Du har flere deler som er godt satt sammen	Du har forskjellige deler	Du har dårlig struktur. Ingen tydelige deler.
Akkorder	Du bruker gode akkordprogresjoner som passer godt sammen.	Du bruker akkorder som passer sammen men på en enkel måte.	Du bruker få akkorder som ikke passer særlig godt sammen.
Melodi	Du har en god melodi som passer god til sangen.	Du har en enkel melodi. Som passer ganske godt til resten av sangen.	Du mangler melodi eller har en melodi som ikke passer til resten av sangen.
Rytme	Du bruker både Drums og Smart Drums og får rytmene til å passe godt til sangen.	Du har valgt rytmer som passer bra til musikken.	Du har kun brukt drummer eller Smart drums og valgt rytmer som passer dårlig til musikken.
Bass	Du spiller riktige toner, har god rytmikk.	Du spiller riktige toner med enkel rytmikk.	Du spiller feil toner, bytter feil og/eller holder ikke rytmen.
Miks	Du har stilt gode nivåer på alle instrumenter og lagt på effekter der det passer.	Du har stilt nivåene på en enkel måte men ikke brukt effekter på en god måte	Du har ikke mikset sangen.
Vanskelighetsgrad	Du gjør ting som viser god musikkforståelse. Bruker smart instrumenter der det er smart og vanlige instrumenter der det trengs.	Du bruker noen vanlige instrumenter på en enkel og grei måte	Du bruker de enkleste løsningene. (Smart Drums, Smart Guitar, Smart Keyboard osv)
Helhet	Sangen er godt gjennomarbeidet	Noen mangler	Du mangler flere av tingene som bør være med for at sangen skal få en god hehet.